

Euro įvedimas

Reikšmė sutartiniam santykiams

Inspektavimo skyriaus vedėjas
Stasys Gražys

Vilnius 2014

Euras Lietuvoje nuo 2015 m. sausio 1 d.

Nuo 2015 metų sausio 1 d. Lietuvoje įvedamas euras. Vienas didžiausių iššūkių - pirmosios 15 sausio dienų, kai galima bus atsiskaityti ir litais, ir eurais, todėl svarbu tinkamai perskaičiuoti ir rodyti prekių ir paslaugų kainas, kaip to reikalauja teisės aktai.

Euras - ne priežastis kelti kainas, todėl didelė dalis Lietuvos įmonių, verslo asociacijų, verslininkų, savivaldybių prisijungė prie sąžiningo kainų perskaičiavimo iniciatyvos ir pasirašė geros verslo praktikos, įvedant eurą, memorandumą bei savanoriškai įsipareigojo užtikrinti sąžiningą kainų litais perskaičiavimą į eurus ir nesinaudoti euro įvedimu kaip pretekstu didinti prekių ir paslaugų kainas.

Teisės aktai ir rekomendacijos verslui

Teisės aktai:

- Euro įvedimo Lietuvos Respublikoje įstatymas;
- Prekių ir paslaugų kainų nurodymo litais ir eurai, taip pat šiam nurodymui ir perskaičiavimui keliamų reikalavimų laikymosi priežiūros tvarkos aprašas.
- Nacionalinis euro įvedimo planas.

Rekomendacijos:

- Prekių ir paslaugų kainų nurodymo dvejetainio kainų skelbimo laikotarpiu rekomendacijos.

Euro įvedimo įstatymo įgyvendinimas

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – Tarnyba), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos euro įvedimo Lietuvos Respublikoje įstatymo (toliau – Euro įvedimo įstatymas) 29 straipsnio 4 dalimi, pagal kompetenciją atlieka Euro įvedimo įstatyme nustatytų reikalavimų laikymosi priežiūrą. Siekiant išvengti Euro įvedimo įstatymo pažeidimų Tarnyba užtikrina, kad vykdo ir toliau vykdys šias priemones:

- **Aktyvi kainų stebėseną;**
- **Visuomenės įtraukimas į kainų priežiūros kontrolę;**
- **Prekių ir paslaugų kainų perskaičiavimo ir nurodymo kontrolė;**
- **Spartus galimų pažeidimų tyrimas ir sankcijų taikymas;**
- **Pažeidimų viešinimas**

Euro įvedimo įstatymo įgyvendinimas

Patikrinimų, vykdomų privalomo kainų nurodymo litais ir eurais laikotarpiu, metu Tarnyba tikrina, kaip ūkio subjektai laikosi Euro įvedimo įstatyme nustatytų reikalavimų kainų nurodymui, fiksuojant, ar:

- **Kainos nurodytos dviem valiutomis** (Euro įvedimo įstatymo 17 straipsnio 1 dalis);
- Perskaičiuojant kainas **pritaikytas** Europos Sąjungos Tarybos **neatšaukiamai nustatytas perskaičiavimo kursas** (Euro įvedimo įstatymo 17 straipsnio 1 dalis);
- **Kainos apvalinamos pagal** Įstatymo 7 straipsnio 1, 2, 5 dalyse **nustatytas apvalinimo taisyklės** (Euro įvedimo įstatymo 17 straipsnio 1 dalis);
- Nurodytos **kainos eurais ir litais yra aiškiai suprantamos, neklaidinančios** (Euro įvedimo įstatymo 17 straipsnio 2 dalis).

Oficialus kursas ir apvalinimas

Nuo 2014 m. rugpjūčio 22 d. prekių ir paslaugų teikimo vietose kainas privaloma skelbti litais ir eurai. Kainos turi būti perskaičiuotos pagal oficialų kursą: **1 EUR = 3,45280 Lt.**

Kainas dviem valiutomis bus privaloma rodyti **iki 2015 m. birželio 30 d.**

Paslaugų ir prekių kainos apvalinamos pagal matematinę taisyklę - jeigu trečias skaičius yra iki 5, antras skaičius nesikeičia, jeigu lygu 5 arba daugiau - apvalinama aukšтын.

10 litų : $3,45280 = 2,8962... = 2,90$ eurų

20 litų : $3,45280 = 5,7924... = 5,79$ eurų

50 litų : $3,45280 = 14,481 = 14,48$ eurų

100 litų : $3,45280 = 28,9620 = 28,96$ eurų

500 litų : $3,45280 = 144,81$ eurų

1000 litų : $3,45280 = 289,6200... = 289,62$ eurų

Kainų stebėseną ir kontrolę

Lietuvos statistikos departamentas kas mėnesį viešai skelbia duomenis apie 100 populiariausių produktų ir paslaugų kainų kitimą. Šių prekių ir paslaugų kainos stebimos 18-oje Lietuvos miestų beveik 1000-yje prekybos vietų.

Daugiau nei 300 inspektorių visoje Lietuvoje kontroliuoja, ar kainos yra perskaičiuotos sąžiningai ir neklaidina vartotojų. Gavę pranešimą apie galimą pažeidimą, inspektoriai privalo jį ištirti per tris darbo dienas. Nesąžiningų prekybos ir paslaugų vietų sąrašai skelbiami viešai.

Pažeidimų nagrinėjimas

Vartotojų skundai/ginčai susiję su euro įvedimu, nagrinėjami prioritetine tvarka per įmanomai trumpiausią terminą.

Išnagrinėjus skundus/ginčus dėl nepagrįsto kainų didinimo teisės aktų nustatyta tvarka Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai pateikiama išvada dėl nurodyto kainų kilimo priežasčių.

Tikslas: Pasiiekti, kad rinkos priežiūros institucija, turėdama duomenų apie galimą Euro įvedimo įstatymo pažeidimą pradėtų administracinę procedūrą bei imtųsi priemonių įpareigoti ūkio subjektą nedelsiant ištaisyti pažeidimą.

Pažeidimų nagrinėjimas

Pažeidimų nagrinėjimo procedūra:

- Patikrinimas
- Pažeidimo nustatymas
- Administracinė procedūra
- Sankcija (įspėjimas, bauda, viešinimas)

Ūkio subjektų patikrinimų rezultatai

2014 metai	Rugpjūtis	Rugsėjis	Spalis	Lapkritis	Gruodis	Iš viso:
Atlikta patikrinimų	10	36	101	30	21	198
Iš jų:						
Elektroninių ryšių paslaugų teikėjai	1	26	68	26	16	137
Pašto paslaugos teikėjai	9	10	33	4	5	61
Kainų patikrinimai paslaugų teikimo vietose	10	36	21	24	18	109
Kainų patikrinimai paslaugų teikėjų interneto svetainėse, kainoraščiuose, skrajutėse ir kt.	0	0	80	6	3	89

Ūkio subjektų patikrinimų rezultatai

2014 metai	Rugpjūtis	Rugsėjis	Spalis	Lapkritis	Gruodis	Iš viso:
						48
Nustatyta pažeidimų	2	13	13	14	6	
Iš jų:						
Kainos nenurodytos dviem valiutomis	2	10	6	10	6	34
Perskaičiuojant kainas pritaikytas netinkamas keitimo kursas	0	1	1	0	0	2
Kainos apvalinimas neatitinka teisės aktų reikalavimų	0	2	6	3	0	11
Kainos nurodytos neaiškiai, klaidinančiai	0	0	0	1	0	1

Ūkio subjektų patikrinimų rezultatai

2014 metai	Rugpjūtis	Rugsėjis	Spalis	Lapkritis	Gruodis	Iš viso:
Pritaikytos priemonės	2	12	11	12	6	43
Iš jų:						
Įspėjimai elektroninių ryšių paslaugų teikėjams	1	10	5	12	6	34
Įspėjimai pašto paslaugos teikėjams	1	2	6	0	0	9
Iš jų:						
Ūkio subjektai, prisijungę prie Geros verslo praktikos, įvedant eurą, memorandumo	0	0	1	0	0	1

Įspėjimus gavusių ūkio subjektų pasiskirstymas pagal apskritis: Vilniaus -14; Kauno -7; Utenos -6; Panevėžio -5; Alytaus -3; Šiaulių -1; Marijampolės -1.

Euras ir sutartiniai santykiai

Sutartys – numatytas teisinių dokumentų tęstinumo principas, reiškiantis, jog valiutos keitimas neturės įtakos sutarčių galiojimui (tęstinumui). Todėl visi dokumentai su nuorodomis į litus, pakeitus valiutą galios visą nurodytą jų galiojimo laiką, o vertė litais reikš pagal nustatytą euro ir lito perskaičiavimo kursą perskaičiuotą vertę eurais.

Pažymėtina, kad euro įvedimas negali turėti įtakos su vartotojais sudarytų sutarčių galiojimui ir jų nuostatų taikymui – jos galioja iki nurodyto termino, o visi iki tol vykdyti mokėjimai litais nuo 2015 m. sausio 1 d. turi būti atliekami tik eurais.

Euras ir sutartiniai santykiai

Rekomendacijos:

- Peržiūrėti jau galiojančias sutartis bei su partneriais suderinti neaiškius sumų perskaičiavimo klausimus;
- Sutarčių su vartotojais ar standartinių sutarčių atvejais, pateikti aiškia informaciją kaip bus perskaičiuojamos sutartyse nurodytos vertės;
- Sudarant naujas sutartis bei keičiant šiuo metu galiojančias ilgalaikes sutartis įtvirtinti nuorodas į sumas eurais bei įtraukti kitas reikalingas nuostatas, kurios padėtų išvengti neapibrėžtumo dėl euro įvedimo.

ERPT taisyklės apie sutartinius santykius

Elektroninių ryšių paslaugų teikimo taisyklių, patvirtintų Tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1V-116012 „Dėl Elektroninių ryšių paslaugų teikimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – ERPT taisyklės) 12 punktą nustato, kad *„Sutartį abonentas turi teisę nutraukti anksčiau laiko, jei Teikėjas pakeičia Sutarties sąlygas, įskaitant ir Sutartyje nurodytą Paslaugų kainų padidinimą, arba iš esmės pažeidžia Sutartį. Apie Sutarties sąlygų pakeitimus, įskaitant ir Sutartyje nurodytą Paslaugų kainų padidinimą, abonentui pranešama iš anksto, ne vėliau kaip prieš 1 mėnesį, ir kartu pranešama apie jo teisę be jokių netesybų dėl priešlaikinio Sutarties nutraukimo nutraukti Sutartį, jei naujosios Sutarties sąlygos ar Paslaugų kainos jam nepriimtinos. Jei abonentas šiame punkte nurodytu atveju nutraukia Sutartį, Teikėjas neturi teisės taikyti abonentui netesybų dėl priešlaikinio Sutarties nutraukimo.“*

ERPT taisyklės apie sutartinius santykius

ERPTT taisyklių 25 punktą numato, kad *„Jei Sutartyje ar, kai Sutartis sudaryta konkludentiniais veiksmais, Teikėjo Paslaugų teikimo taisyklėse numatyta teisė keisti Paslaugų kainas, Teikėjas privalo iš anksto pateikti informaciją abonentui apie kainų ir (ar) įkainių (tarifų) sumažinimą bei ne vėliau kaip prieš Taisyklių 12 punkte nurodytą terminą raštu pranešti apie kainų ir (ar) įkainių (tarifų) už Paslaugas padidinimą abonentams, su kuriais Sutartis sudarytos raštu, ir visuomenės informavimo priemonėmis, ir (arba) savo interneto svetainėje (jei tokią svetainę Teikėjas turi) abonentams, su kuriais Sutartis sudarytos konkludentiniais veiksmais.“*

Dėkoju už dėmesį!

